

Suomesta mallia verotuksen digitalisointiin reaaliaikataloudessa

Teknologiateollisuus ry:n hallitusohjelmatavoitteet - verotuksen digitalisaatio
Maaliskuu 2023

Toimiva, tehokas, johdonmukainen ja ennakoitava verojärjestelmä on Suomelle kilpailuetu. Mitä enemmän kansainvälinen verosäätely ja verokilpailu yhtenäistävät maiden verojärjestelmiä, sitä tärkeämmäksi muodostuu veroraportoinnin ja verotusmenettelyn sujuvuus.

Verotuksen digitalisoinnin ja automatisoinnin, lasku- ja kuittikohtaisen raportoinnin sekä hankintasanomien digitalisoinnin hankkeita tulee valmistella yritysten kanssa yhteistyössä, reaaliaikataloutta edistäen sekä vaikuttaen myös EU:ssa tehtävään valmisteluun. Tavoitteena tulee olla hallinnollisen työn ja kulujen väheneminen sekä verotusmenettelyn ennakoitavuuden paraneminen.

Reaaliaikatalouden edistäminen verotuksessa

Reaaliaikatalous (RTE = Real-Time Economy) tarkoittaa sitä, että taloudelliset transaktiot ja prosessit ovat digitaalisia ja perustuvat rakenteelliseen, koneluettavaan, yhteismitalliseen dataan. Teknologiateollisuus edistää reaaliaikataloutta sekä verotuksen digitalisointia Suomessa ja globaalisti.

Reaaliaikaiseen veroraportointiin siirtyminen on kannatettavaa, mutta siirtymästä tulee olla hyötyä myös yrityksille. Varsinkin kun muutoksesta aiheutuu alkuvaiheessa isoja kuluja yrityksille, on kohtuullista, että reaaliaikainen, transaktiokohtainen, strukturoitu data on myös yritysten hyödynnettävissä ja liikkuu mahdollisuuksien mukaan saumattomasti rajapintojen kautta järjestelmien ja organisaatioiden välillä. Jatkuvasti lisääntyvät veroraportointivelvollisuudet, joka maassa ja joka verolajille omansa, ovat valtava taakka yrityksille. Tavoitteena tulee olla, että erillisiä raportointijärjestelmiä ei rakenneta vain viranomaisten käyttöön, ja huolehdittava siitä, että yrityksen omat taloushallinnon järjestelmät tuottavat tarvittavat raportointitiedot automaattisesti. Muutoksesta aiheutuva hyöty omalle liiketoiminnalle ja säästöt tulee mahdollistaa yrityksille.

RTE voi tuoda mittavia säästöjä ja uutta liiketoimintaa, esimerkiksi edistämällä taloushallinnon ja verotuksen digitalisoinnin lisäksi yritysten oman toiminnan tehostumista, uusia liiketoimintamahdollisuuksia, yritysten ja julkisen sektorin hallinnollisen taakan kevenemistä sekä EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden toimivuutta ja Euroopan kilpailukykyä. Verotuksen digitalisaatio ja RTE liittyvät myös digivihreään siirtymään.¹

¹ <https://teknologiateollisuus.fi/fi/vaikutamme/talous-ja-verotus/kestava-verotus-monen-tekijan-summa>

- Reaaliaikatalouden etenemistä tulee edistää kotimaisissa hankkeissa, joissa rakennetaan työkaluja myös verotuksen digitalisaation tarpeisiin (mm. Yrityksen digitalous -hanke). Veroraportointia ei tule rakentaa vain viranomaisten tietotarpeet huomioiden, vaan niin, että myös yritykset hyötyvät reaaliaikatalouden etenemisestä. Reaaliaikaisen, transaktiokohtaisen, strukturoidun datan tulee olla myös yritysten hyödynnettävissä ja liikkua mahdollisuuksien mukaan saumattomasti rajapintojen kautta järjestelmien ja organisaatioiden välillä.
- Yrityksen digitalous -hankkeen toimiaika ja rahoitus ovat päättymässä 2024. Hankkeen tavoitteena on rakentaa yritysten hallinnollista taakkaa keventävä taloushallinnon palvelukokonaisuus, joka tulee vaatimaan jatkokehitystä ja julkisen ja yksityisen sektorin muodostaman ekosysteemin hallinnointia tämän jälkeenkin. Hallitusohjelmassa tulisi varmistaa, että hanke jatkuu tarkoituksenmukaisilta osin ja sille varataan riittävä rahoitus.
- Sähköiset rakenteiset kuitit ja laskut ovat välttämättömiä automatisoidulle taloushallinnolle ja verotukselle. Kannatamme vahvasti sitä, että alv-raportointia kehitetään EU:ssa verkkolaskutusta hyödyntämällä. VAT in the Digital Age (ViDA) -direktiiviehdotuksen sääntely, että vaadittaessa digitalisoitua arvonlisäveroraportointia jäsenmaan on aina pakko hyväksyä EU-standardin mukainen verkkolasku ("e-invoice"), on kannatettava. Pakottavakin EU-lainsäädäntö on tarpeen, jotta kaikkialla EU:ssa saadaan selkeät, yhtenäiset säännöt ja sitova aikataulu siirtymälle.
- Verohallinnon toimintaa tulee kehittää tukemaan siirtymää reaaliaikatalouteen. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa se, että Verohallinto voi kehittää vapaaehtoisia palveluita asiakkaidensa tueksi, esimerkiksi verojalanjäljen ja/tai verokäyttämisen kuvaamisen palveluita. Yrityksille ei tule muodostua uusia, päällekkäisiä raportointivelvollisuuksia, vaan Verohallinto rakentaisi palvelut jo keräämiensä verotietojen pohjalta. Kolmansille osapuolille (yritykset, tutkimuslaitokset, Tilastokeskus) tulee mahdollistaa pääsy aggregoituun ja anonymisoituun dataan palvelukehitystä varten.
- On tärkeää, että automatisoitua päätöksentekoa koskeva lainsäädäntöä ollaan vahvistamassa. Lainsäädännöllä ei tule estää verotuspäätöksenteon automatisointia ohjelmistorobotiikkaa ja tekoälyä hyödyntäen.

Yrityksiä tulee auttaa siirtymässä

EU-jäsenmaissa käytettävistä erilaisista raportointimalleista koituu yrityksille merkittäviä kuluja, joista Euroopan komission ViDA-direktiiviehdotuksen laskelman mukaan suurin osa lankeaa pk-yritysten maksettavaksi. On kuitenkin huomioitava, että myös verotuksen

digitalisoinnin muutoksista aiheutuu yrityksille ja verohallinnoille varsinkin alkuvaiheessa huomattavia kuluja. Yrityksiä tuleekin auttaa siirtymässä.

- Lakimuutokset tulee sopia hyvissä ajoin ja määritellä selkeästi. Jotta esimerkiksi ViDA-direktiiviehdotuksen mukaiseen sähköiseen, transaktiokohtaiseen alv-raportointiin siirtyminen 2028 mahdollistuu on tärkeää, että lainsäädännöstä saadaan sitova sopu 2023 aikana.
- Vaikka Suomessa arvonlisäverovaje on pieni, on tärkeä tehdä veroraportoinnin uudistukset yhdessä EU-maiden kanssa yhtenäisesti. Tekemällä muutokset mahdollisimman harmonisoidusti, ja ilman kansallisia poikkeamia, yrityksillä on mahdollisuus hyötyä muutoksista laajemmin. Suomeen ei tule tehdä tarpeettomia kansallisia poikkeamia.
- Suomeen rakennettavien reaaliaikatalouden järjestelmien on oltava lähtökohtaisesti yhteentoimivia eurooppalaisten tai globaalien standardien kanssa.

Teknologiateollisuus kannattaa EU- ja kansallisten tukikeinojen käyttämistä jotta siirtymä yrityksille olisi mahdollisimman sujuva.

- Tarvittavien resurssien takaaminen toimivien, esim. Verohallinnon toimivien APIen (Application programming interface) ja infrastruktuurin rakentaminen e-laskutukseen, veroraportointiin ja datan jakamiseen yhdessä yritysten kanssa. Perinteisen ja digitaalisen infrastruktuurin rinnalle tarvitaan myös pehmeää infraa.²
- Kattava ohjeiden ja neuvonnan antaminen yrityksille
- Mahdolliset edut (esim. pidempi maksu- ja raportointiaika) jos käytetään e-laskua

ViDA-direktiiviehdotuksessa annetaan jäsenmaille mahdollisuus vaatia e-laskutusta ja transaktiokohtaista alv-raportointia myös kansallisesti.

- Suomessa tulee selvittää kansallisen alv-raportoinnin kehittämisen hanketta, EU-sääntely huomioiden. Samanlainen e-laskutukseen perustuva transaktiokohtainen, reaaliaikaisempi raportointimalli voisi olla pidemmän päälle toimiva ratkaisu. Tulee kuitenkin huomioida mahdollinen lisääntyvä hallinnollinen taakka pelkästään kotimaassa toimiville ja pienimmille yrityksille, jotka eivät vielä ole kykeneviä tuottamaan tai vastaanottamaan e-laskuja. Esimerkiksi käyttöönotto voitaisiin tehdä porrastetusti: siirtymää edistettäisiin ensin vapaaehtoisuuteen perustuen. Siirryttäessä pakollisuuteen, otettaisiin malli ensin käyttöön suurimmille yrityksille ja laajennettaisiin vasta siirtymäajan jälkeen koskemaan kaikkia yrityksiä.
- Suomeen ei tule ottaa kansallisia, muista EU-maista poikkeavia raportointivaatimuksia.

² <https://teknologiateollisuus.fi/fi/ajankohtaista/atkn-rajat-tulivat-vastaan-nyt-tarvitaan-pehmeaa-infraa>

Suomen tulee olla aktiivisesti mukana vaikuttamassa EU:ssa

Suomen tulee olla aktiivisesti ja merkittävästi nykyistä aiemmassa vaiheessa mukana kansainvälisessä verovalmistelussa EU:ssa ja OECD:ssä. Kansainvälisen mallin tulee olla ensisijainen tavoite, jos mahdollista. Se on myös parempi suomalaisyritysten suhteelliselle kilpailukyvyille. Tavoitteenamme on, että Suomen pitkäjänteisestä työstä verotuksen digitalisoimisessa ja yksinkertaistamisessa otettaisiin esimerkkiä. Myös Teknologiateollisuus ry tekee aktiivisesti vaikuttamistyötä EU:ssa tämän eteen.

Veroraportoinnin ja -rekisteröitymisen hallinnollisella sujuvuudella ja helppoudella on vaikutusta siihen, miten toimiva EU on sisämarkkinana sekä yritysten sijaintipaikkana. Viime vuosina päällekkäisen veroraportoinnin määrä on kasvanut kaiken aikaa. Yritykset, jotka haluavat toimia oikein, joutuvat käyttämään valtavasti aikaa ja rahaa täyttääkseen jokaisen maan erilaiset raportointivelvollisuudet. Verovelvollisuuksien täyttämisen pitäisi olla helppoa ja yksinkertaista, jotta yritykset voivat keskittyä omaan liiketoimintaansa ja valtiot saavat verotulonsa.

- Suomella tulisi olla johdonmukainen, selkeä visio ja periaatelinjaukset EU-veropolitiikan halutusta suunnasta, jotta Suomi voi vaikuttaa EU:ssa oikea-aikaisesti. EU-veropolitiikan linjausten tekeminen tulee kirjata tulevan hallituksen hallitusohjelmaan.
- Pohjoismaat ja Baltian maat ovat tehneet hyvää yhteistyötä edistääkseen reaaliaikataloutta, esimerkiksi Yrityksen digitalous -projekti ja Nordic Smart Government & Business -hanke.³ Näiden hankkeiden tuloksia tulee tuoda julki ja edistää EU:ssa.
- Uuden komission työohjelmaan tulisi saada myös muiden verolajien raportoinnin hallinnollisen taakan keventäminen. Uusi minimiverotus ja siihen liittyvät veropohjan laskentasäännöt antavat mahdollisuuden lähteä harmonisoimaan veroraportointia yritysverotuksen saralla. Yrityksille ei tule asettaa lisää veroraportointivelvollisuuksia, vaan yrityksiä on tuettava minimiverodirektiivin monimutkaisten raportointisääntöjen soveltamisessa.

³ <https://www.yrityksendigitalous.fi/fi/> ja <https://nordicsmartgovernment.org/>

Potentiaalisia, konkreettisia etuja reaaliaikatalouteen siirtymisestä

- Merkittäviä säästöjä yritykselle ja julkiselle sektorille hallinnollisessa työssä ja kuluissa perustuen strukturoituun ja standardoituun tietoon. esim. automatisoitu reaaliaikainen kirjanpito, arvonlisävero- ja muu veroraportointi ja tilinpäätökset.
- Ajantasaisen talousdatan perusteella perustellumpi päätöksenteko, varastonhallinta, takuutietojen hallinta.
- Toisaalta esimerkiksi tilitoimistojen palvelut yrityksille voivat kehittyä monipuolisemmiksi, kun rutiiniluontoiset työtehtävät vähenevät (kuten lasku- ja kuittidatan siirtäminen paperisesta digitaaliseen muotoon).
- Pienemmät riskit virheisiin laskutuksessa, verotuksessa ja veroraportoinnissa.
- Hankintasanomien eli esimerkiksi tilauksen ja toimituksen tietojen yhdenmukainen digitalisointi keventää yritysten kaupankäyntitaitaakkaa niin julkisissa hankinnoissa kuin yritysten välisessä vaihdannassa.
- Kustannussäästöt lainoitusprosessissa, ajantasaiseen tietoon perustuva luototus, rahoituksen ja luottotietojen tehokkaampi seuranta.
- Uudet liiketoimintamallit perustuen strukturoidun, anonymisoidun talousdatan hyödyntämiseen.
- Hallinnollisten kulujen vähentyessä yritykset voivat keskittyä omaan liiketoimintaansa ja panostaa tuottavampaan työhön ja investointeihin.
- Verotarkastus voidaan kohdentaa riskialttiisiin yrityksiin. Harmaan talouden väheneminen hyödyttää julkista sektoria ja koko yhteiskuntaa.
- Reaaliaikainen data mahdollistaa paremman talouden ymmärtämisen ja parantaa talousnäkökymien ennustamista.
- RTE:llä olisi myös myönteinen vaikutus ympäristöön. Paperin käytön lopettamisella olisi vaikutusta CO₂-päästöjen vähentämiseen, kun otetaan huomioon paperikuittien ja -laskujen suuri määrä EU:ssa.